

Thyboforeningen i København – 72 års virke

af Marianne Sørensen

I november 2013 nedlagde hjemstavnsforeningen for thyboer i København sig selv. Der var ikke længere opbakning til foreningens forsatte virke. Det blev til 72 år med hyggeligt samvær og aktiviteter tilknyttet hjemstavnen. Artiklen beskriver det store arbejde foreningen har ydet både for thyboer i København og for hjemstavnen.

I starten af 1940'erne stod danskerne i en vanskelig situation. 2. verdenskrig var for alvor kommet til landet, og det var utrygge tider. Det var en periode, hvor danskerne samledes – også thyboerne. I København fandtes allerede før krigen flere hjemstavnsforeninger, dog ingen for thyboer; men i 1941 mødtes fire Thisted-drenge og blev enige om at tiden var inde til at skabe en forening, der kunne være en tryk havn for thyboer i København og med til at skabe et bindeled til hjemstavnen. De fire Thisted-drenge, som blev enige om at indkalde til stiftende generalforsamling, var forfatter Bertel Budtz Müller, inspektør Eduard Tierp, bogtrykker Erik Jeppesen og repræsentant Valdemar Berg Nielsen.

»SAA MANNE THYBOER ER DER DA EET'I KJØBENHAVN«¹

Man kan spørge sig selv, hvorfor thyboerne var så længe om at oprette en hjemstavnsforening i København – for thyboer var der mange af i hovedstaden, og det fælleskab foreningen skabte var tydeligt savnet. Det fremstod klart ved foreningens første møde og festaften den 6. november 1941. Bestyrelsen havde forventet et par hundrede, men det blev vurderet, at 5-600 mødte op, og flere hundrede måtte desværre tage hjem igen, da der kun var plads til 350 i de lejede lokaler. Den fejl begik bestyrelsen ikke igen; ved næste møde en måned senere var der plads til 1000. Behovet for en hjemstavnsforening for thyboer i København havde været der længe, men forklaringen på at den var så

længe undervejs ligger i thyboens natur – det påstod i hvert fald redaktionen af det første nummer af medlemsbladet *Thyboen*:

»Vi har ikke savnet mod til at løse denne opgave, men thyboen er jo forsigtig, han handler ikke før han har over tænkt sagen grundig, så han er klar over, at den opgave, han har sat sig, kan han også løse – og helst bedre end alle andre, og der er ingen tvivl om, at Thyboforeningen vil blive den mest virksomme hjemstavnsforening i Hovedstaden.«²

Thisted Garden marcherede gennem Københavns gader ved foreningens 40 års jubilæum i 1981.

DEN DANSEGLADE THYBO OG »BRØW HJEMMEFRÆ«

Thyboforeningens klare målsætninger har siden stiftelsen været at samle og forene thyboerne i København via diverse aktiviteter og samtidig agere bindeled til hjemstavnen. §2 i foreningens lov lyder, at den skal arbejde for »ved sammenkomster af mænd og kvinder fra Thy og Han Herred at søge interessen for hjemstavnen bevaret og styrket.«³. Medlemsbladet *Thyboen* var nok det første tiltag hjemstavnsforeningen tog for at opfylde disse målsætninger. Bladet blev hurtigt formidlingssted for foreningens aktiviteter: herigennem blev der indkaldt til høstfester, juletræsfester, filmaftener, banko, udflugter, forskellige foredrag om og af thyboer og utallige andre aktiviteter gennem tiden.

Det var også gennem medlemsbladet, at festudvalget opfordrede til oprettelse af en dilettantgruppe. Det førte til flere år med dilettantteater, hvor der blev opført stykker med oprindelse i Thy, for eksempel efter tekster af Hans Bakgaard. Det

blev så stor en succes, at de flere år i træk hver sommer rejste til Thy og optrådte på friluftsteateret i Christiansgave. Dilettantteateret gav »thybokøbenhavnerne« glæden ved at opleve en lille del af Thys kultur i hovedstaden. En kultur, som hjemstavnsforeningen også holdt i hævd ved de forskellige arrangementer, hvor der blev sunget sange fra Thy.

Det var dog med stor beklagelse fra medlemmernes side, at der de første år ikke var nogen af musikerne ved hjemstavnsforeningens fester, som kendte »de gamle sange« hjemme fra Thy. Det var derfor med stor glæde, at redaktionen i januar 1949 kunne skrive i medlemsbladet, at det problem nu var løst. Snedkermester Fred. Michelsen fra Thisted havde nedskrevet et nodehæfte med de sange, som han i en menneskealder havde spillet overalt i Thy. Dette nodehæfte havde han tilgivet hjemstavnsforeningen, og de danseglade thybokøbenhavnere kunne nu danse til kendte toner fra sange som *De tre små sorte*, *Baglæns*

Thyboforeningens dilettantteater, her med stykket *Medicin og bitter dram* i 1979.

8/12-89.

Adm. for Thybyforeskov i Søndervang Sogns
menighedsråd.

Tak for en dejlig af-
slutning af jule- og nytårs-
fejringen. Indsigt og gode ønsker
til alle jer.

Mogens Vennebole
Niels og Margot
Bent og Gitte. Ella Svend Sina
Ognes & Ole

Lillian M. Olsen

Efter snapsen kunne vi endelig Polka! Lotte +
Johns Nilsen god Jul og tak for en god Jan.
Gæst

Gæst
Tak for en dejlig aften
Tak for dans & lugt
Gæst

Tak for den skønne
aften. Sigil - Hansen Gerda og Ejvind

Nogle festlige ord fra de glade folkedansere i Thyboforeningen i 1989.

kontradans, Lystig svig, Morskabs polka, Bette Mætte og Lang firetur.

Det var også en flok danseglade thybokøbenhavnere, som gav P. Smed idéen til at stifte *Thyboforeningens Folkedansere*. De blev hurtigt så dygtige, at de tog ud og optrådte med »*Gammel-daws Dans*« – naturligvis i egnsdragter fra Thy. Selvfølgelig var de også hjemme for at danse; første gang var til foreningens hjemstavnsfest i Thy i 1954.

I medlemsbladet blev der i perioden 1943-73 trykt en række små artikler under titlen »*Brøw hjemmefræ*«. De var skrevet på thybomål under pseudonymet »*Bette Pe Kresten*«. For de fleste medlemmer var forfatteren ukendt i mange år, men det var dog tydeligt, at der var tale om en thistedbo. Det skulle vise sig at være redaktør Clemmen Bruunsgaard, som skrev om stort og småt, der skete i Thy. For mange af foreningens medlemmer blev hans »*Brøw hjemmefræ*« en kærkommen månedlig hilsen fra hjemstavnen.

Thybosangen

Mel.: En svensk konstabel fra Sverrig —

Vi er en flok her i staden,
som rejste fra Hanherred og Thy,
og vi har fået vort virke
herovre i Kongens by.

Men hvad der senere skete,
vi bli'r dog vor hjemstavns tro,
og vi af hele vort hjerte
vil mindes vor barndomsbo.

Kun vi som kender til landet
der oppe mod nordvest,
vi ved, hvad dette betyder
at styrkes ved havgus og blæst.

Derfor er thyboer sejge,
og stædige også, men
den sindige kommer dog også
engang til målet hen.

Vi er og bliver jo jyder,
det er så afgjort, ja,
men vi fornægter det ikke,
at vi er nordenfjords fra.

Her i vor Thyboforening
vi mødes ven med ven,
her drøfter vi gamle minder,
oplever vor barndom igen.

Fra Thy og Hanherred kom vi,
og vor forening blev stor,
men endnu er der vist mange,
der ikke ved, hvor vi bor.

Vort mål skal være, at alle,
som bor i denne by,
skal med i vores forening,
såfremt de stammer fra Thy.

Vi thy- og hanherredboer
er ofte samlet til fest,
og tak fordi vi må komme,
blandt landsmænd vi har det dog bedst.

Harald Lunde.

Thybosangen af Harald Lunde.

Madonna med barnet af Johan Galster (1910-17). Foto: Klaus Madsen.

Forholdet mellem Thyboforeningen i København og hjemstavnen i Thy har på den måde altid været tæt, men Thyboforeningen har også på forskellige måder bidraget til hjemstavnen. I 1941 blev Thybofonden oprettet, og den bestod indtil 1956. Gennem fonden overdrog Thyboforeningen i 1943 to malerier til Thisted by. Malerierne var af den sagnomspundne Anne Søe og borgmester Enevold Berregaard. Ved overdragelsen af malerierne takkede daværende borgmester Søren Bjerregaard, og han kaldte det for et *«smukt udslag af hjemstavnsfølelse»*.

Thisted byvåben, *Madonna med barnet*, har også altid været Thyboforeningens vartegn, og i 1947 overdrog man en skulptur udført af billedhugger Johan Galster til byen. Den står i dag ved kirken i Thisted. Der kan nævnes mange flere bidrag fra foreningen til hjemstavnen. Blandt andet bidrag til rejsning af en mindesten for Kristen Kold; en mosaik indmuret i fyrtårnet i Hanstholm

til minde om omkomne og savnede fiskere og søfolk; en mindeplade for museumsleder og skoleinspektør P. L. Hald; en mindeplade for amtmand H. Egedorf; bidrag til mindesten for digter Hans Bakgaard; ja, endda en vandrepokal til vinderholdet i Thy-turneringen i indendørsfodbold, samt mange flere bidrag.

Der har været op- og nedgangstider for Thyboforeningen i København. De første år af 1960'erne var hårde. Medlemstallet faldt, og de medlemmer, der var, mødte ikke særlig talstærkt op til foreningens arrangementer. I november 1961 skrev Hans Mathiassen i Thyboen: *«Hvor Søren er I henne? Alle I thyboer, som før i tiden myldrede ind»*⁴. Det var en tydelig henvisning til foreningens succesrige opstartsår.

Den manglende opbakning satte også sine spor i foreningens økonomi, hvilket fik kassereren til at proklamere, at de gentagne underskud på arrangementerne kunne få den betydning, at *«så dør*

foreningen af en sygdom, der hedder Pengemangel». ⁵ Resultatet blev, at arrangementerne blev halveret og medlemsbladets sideantal sat ned. Alligevel endte det med at formand Harald Lunde måtte indkalde til en ekstraordinær generalforsamling i 1962, hvor det eneste punkt på dagsordenen var: »Kan vi forsætte vores forening, eller er det forbi med den?«. ⁶ Udfaldet blev, at bestyrelsen fik frie hænder til at redde foreningen, blandt andet ved at afholde banko- og pakkespil og opkræve et års ekstra kontingent. Fra hjemstavnen var der også støtte til foreningens fortsættelse; Hans Bakgaard sendte opmuntrende ord og et bidrag til den slunkne kasse. Efterfølgende gik det hurtigt fremad for foreningen igen, og allerede i 1963 kunne formanden skrive følgende om deltagerne ved foreningens stiftelsesfest:

»Vi var 63 til at spise gule ærter og flæsk, og det var en god gang ærter, *nue som ku hæng ve æ*

ske, og stemning var der også, ja, jeg er lige ved at sige, det næsten var som i de gode gamle dage, en rigtig thybofest.« ⁷

I slutningen af 1980'erne var der lignende økonomiske problemer, igen grundet manglende støtte fra medlemmerne til foreningens arrangementer samt et faldende medlemstal, hvorfor formand Orla Abildgaard Jacobsen skrev en artikel i *Thyboen* under titlen »Skal Thyboforeningen stadig bestå?«. ⁸ Hans klare opfordring var: mød op og støt foreningen, hvis den skal bestå! Også denne gang lykkedes det at vende de dårlige tider til bedre, dog knap så hurtigt som i 1960'erne og ikke helt så effektivt; det blev aldrig helt som i gamle dage. I 1996 blev det bemærket i *Thisted Dagblad*, at »tidens tand har gnavet i hjemstavnsforeningen som i så meget andet. I de første år kunne der samles 500 gæster til stiftelsesfesterne. I år er det samlede antal gæster 105, deraf 50 fra

Foreningsfanen afleveres til Museum Thy og foreningens formue overdrages til Historisk Samfund. Dec. 2013. Foto: Ole Iversen.

*Snedsted Tambourkorps.*⁹ Thyboforeningen i København bestod, men dens storhedstid var ovre.

I sidste ende blev det svigtende medlemstal også hjemstavnsforeningens endeligt. I en alder af 72 år har Thyboforeningen i København nu nedlagt sig selv; det skete i december 2013. Årsagen var den høje gennemsnitsalder i foreningen og det faktum, at næste generation ikke meldte sig på banen.

Man kan undre sig over at behovet for en hjemstavnsforening for thyboer i København er forsvundet, da der stadig er mange thyboer, som rejser til København og bosætter sig – men tiderne har ændret sig, og foreningslivet i Danmark har fået nye platforme. Næste generation går ikke til møder og fester; de skyper, skriver kommentarer og chatter, og de går til happings og events – alt sammen via sociale medier som Facebook, Snapchat, Instagram og Twitter. I skrivende stund er der ikke nogen Facebookgruppe for thyboer i København, men de findes for andre storbyer, og

hvem ved – måske genopstår Thyboforeningen i den digitale verden. Under alle omstændigheder oplever museet via vores Facebookside en stor interesse for vores aktiviteter fra thyboer, der har bosat sig uden for hjemstaven. Her er de københavnske thyboer repræsenteret med et højt procenttal, så behovet for kontakt med hjemstavnen findes stadig.

Jeg vil afslutte med et citat fra medlemsbladet *Thyboen* af forhenværende formand Harald Lunde, som viser ånden i Thyboforeningens arbejde gennem de mange år: »*Men der er vist for alle, som rejser ud, minder, som ikke kan rystes af, den egn eller by, hvor man havde sine barne- og ungdomsåre, rinder stadig en i hu.*»¹⁰

Marianne Sørensen

Født 1981. Historiker. Museumsinspektør, Museum Thy.

Noter

- 1 Udtalt af ældre smed fra Thisted ved foreningens første møde; gengivet i medlemsbladet *Thyboen*, 1941.
- 2 *Thyboen*, 1941.
- 3 §2 i *Thyboforeningens Love*.
- 4 *Thyboen*, 1961.
- 5 *Thyboen*, 1961.

- 6 Harald Lunde, *Thyboen*, 1962.
- 7 Harald Lunde, *Thyboen*, 1963.
- 8 Orla Abildgaard Jacobsen, *Thyboen*, 1989.
- 9 *Thisted Dagblad*, ref. i *Thyboen*, 1996.
- 10 Harald Lunde, *Thyboen*, 1960.